

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Conferința

Criminalitatea în contextul globalizării¹

Academia Română, 16 martie 2012

Mugur Isărescu, guvernatorul BNR

Doamnelor și domnilor,

Vreau să mulțumesc organizatorilor pentru invitația pe care mi-au făcut-o de a participa la această conferință. Ca președinte al Secției de Științe Economice, Juridice și de Sociologie a Academiei Române am plăcuta îndatorire și serioasa provocare intelectuală de a asuma și reprezentarea sferei juridicului din partea Înalțului For.

Privind însă mai atent tematica acestei conferințe, nu am putut să nu recunosc și o serie de rațiuni obiective ale prezenței mele aici. Pentru a nu intra mai adânc decât mi-aș dori în analiză, aș vedea măcar trei: elementul de globalizare, impactul social semnificativ și dimensiunea infracționalității financiar-bancare. Pentru confirmare, nu trebuie să privesc mai departe decât în temele ce vor fi susținute de participanții la această conferință – 4 dintre prezentări vor aborda această temă, tot atâtea cât cele dedicate drogurilor sau criminalității informatice.

Și aș adăuga dimensiunea istorică, care m-a atras dintotdeauna. În activitatea mea de cercetător, lecturile asupra istoriei financiare m-au dus de multe ori către istoria marii criminalități internaționale. Câteva exemple ar fi interesante, iar caracterul anecdotic nu face decât să le confirme acuitatea socială. Astfel, vom observa că elemente ori consecințe ale activității falsificatorilor de bani au fost preluate metaforic în limbaj; cu timpul, sensul primar inițial s-a pierdut, iar sensul figurat a rămas singur și aparent inexplicabil. Câți dintre dumneavoastră cunosc originile expresiei „a-și da arama pe față”? Ei bine, dacă în sensul actual ea presupune ceva cu siguranță imoral (cum zicea un clasic în viață „s-a demascat”), sensul originar era cu mult mai grav. El descria situația monedelor de aur falsificate prin aurirea banilor de cupru, monede care prin

¹ Textul poate fi diferit față de prezentarea din timpul evenimentului.

folosire repetată își pierdeau stratul de aur, arătându-și arama și deci valoarea mult mai scăzută.

Se pare că traseul invers a fost urmat în cazul apariției unui alt cuvânt cu care dumneavoastră ca specialiști aveți contact frecvent – termenul de „mafia”. Se spune că el își are o origine absolut onorabilă, patriotică, în secolul XIII, în cursul unei revolte siciliene împotriva ocupanților francezi, în care strigătul de luptă era „**Morte Alle Francesi, Italia Anela**” – adică moarte francezilor, striga Italia. Iată cum un slogan patriotic a alunecat semantic înspre o *nomina odiosa*...

Revenind la dimensiunile de fond pe care le menționam, aș face câteva remarci. Globalizarea este o zonă în care băncile centrale, alături de industria bancară, ocupă o poziție de pionierat. Coordonarea instrumentelor de politici monetare, coordonarea sau centralizarea suprastatală a reglementării, coordonarea supravegherii bancare ca probabil prim pas înspre centralizarea acesteia sunt pași făcuți de Băncile Centrale, respectiv de autoritățile de supraveghere înaintea multor altor domenii de activitate.

Suntem astăzi parte a unui sistem european tot mai complex și mai integrat, care cuprinde Banca Centrală Europeană și Sistemul European al Băncilor Centrale, Comitetul European de Risc Sistemic, Autoritatea Bancară Europeană, autorități cu competențe în domeniile asigurărilor ori valorilor mobiliare. Suntem în același timp parte, la nivel global, a unui dialog și a unei colaborări tot mai intense în domeniul reglementării și supravegherii instituțiilor financiare.

Impactul economic și social semnificativ al criminalității organizate este de o gravitate care ne impune să îl luăm în considerare în virtutea responsabilității noastre de asigurare a stabilității financiare. Într-adevăr, specialiștii în criminalitate organizată subliniază amenințarea pe care aceasta o creează la adresa integrității autorităților publice, a siguranței și locurilor de muncă ale cetățenilor, la adresa agenților economici aflați în competiție, la adresa corectei alocări a resurselor publice.

În ce privește dimensiunea criminalității financiar-bancare, aici Banca Națională are responsabilități directe, ca reprezentant al autorității publice. Activitățile de spălare de bani sunt astăzi pe o poziție înaltă pe agenda națională și internațională; liberalizarea fluxurilor internaționale de capital, conjugată cu comunicarea imperfectă între autoritățile naționale, poate oferi ferestre de oportunitate pentru transformarea banilor rezultați din activități criminale în bani curați, prin succesiuni de tranzacții menite să piardă identitatea acestora.

BNR a acționat în această direcție. Am înființat o structură cu nume complicat, Serviciul de monitorizare a aplicării sancțiunilor internaționale, prevenire a spălării banilor și a finanțării terorismului. Am introdus reglementări, am impus băncilor o conduită preventivă în identificarea infracțiunilor financiar-bancare, le-am cerut să instituie reguli interne și să implementeze sisteme informatice care să detecteze automat în timp real tranzacțiile suspecte. Ca rezultat volumul tranzacțiilor suspecte s-a redus dramatic în ultimii ani, iar România este o țară de încredere în acest domeniu.

Falsificarea de monedă este, cu atât mai mult, o chestiune care să ne preocupe, cu cât moneda este creația noastră, mai mult, monopolul pe care statul ni l-a încredințat. Protejarea acesteia împotriva contrafacerilor este responsabilitatea noastră directă, iar descurajarea și prinderea calpuzanilor ne interesează direct. Pedepsele au devenit mai blânde, odată cu trecerea anilor, omenia și spiritul creștin ne-au determinat, alături de atâția alții, să renunțăm la pedepsele pe care aceștia le primeau nu mai departe de acum două secole – fie că era pedeapsa cu moartea, fie că era muncă silnică în ocnă, dar faptele continuă să fie considerate extrem de grave și să angreneze toate instituțiile statului în efortul de prevenire și combatere.

În ce ne privește, am pus accentul pe latura preventivă. Odată cu introducerea suportului de polimer pentru bancnotele românești, capacitatea falsificatorilor de a concura cu tehnologia noastră a fost depășită semnificativ. Falsurile de bancnote românești au devenit foarte rare și realmente grosolane, ușor de identificat pentru oricine. Astfel, am înregistrat în 2010 3,6 falsuri la 1 milion de bancnote în circulație, iar în 2011 3,9 falsuri la 1 milion de bancnote în circulație, ponderi sensibil mai mici decât, de exemplu, în cazul zonei Euro, unde incidenta a fost în 2010 de 63 de falsuri la 1 milion de bancnote. Realizăm însă că este o luptă fără sfârșit, că trebuie să ridicăm standardele permanent și că vigilența noastră trebuie să rămână ridicată.

Desigur, cele câteva lucruri despre care am vorbit astăzi acoperă în mică măsură aria de preocupări a dumneavoastră. Văd între lucrări abordări ale unor elemente instituționale și procedurale, teme legate de traficul de droguri, de traficul de persoane, de evaziunea fiscală, de corupție, de terorism. Pentru binele societății, ar fi de dorit să existe mai puține asemenea teme. Odată ce ele există și își fac efectele simțite din plin, însă, salut, tot spre binele societății, preocuparea dumneavoastră și vă doresc succes în găsirea celor mai bune soluții.